

Ishaja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVII Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., PONEDELJEK. 22. JANUARJA (JAN. 22), 1945 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 15 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Rusi okupirali Tannenberga v prodiranju proti Koenigsbergu!

Pet sovjetskih armad zasedlo čez 2750 mest in naselbin v Vzhodni Prusiji in na Poljskem in izoliralo ter zdrobilo več nemških divizij. Besednik poveljstva nacijskih sil priznal kritično situacijo.—Britske in ameriške čete izvajale nove uspehe v operacijah proti sovražniku na zapadni fronti.—Novi bombni napadi na japonska industrijska središča

LONDON, 22. jan.—Ruska armada je okupirala Tannenberga, svetle pruskih militaristov, v novi invaziji Vahodne Prusije z južne strani, in udrila na ozemlje, ki je oddaljeno samo 33 milj od Koenigsberga, glavnega mesta te province. Tannenberga je zgodovinsko bojišče, kjer so nemške sile pod poveljstvom feldmaršala Hindenburga v prvi svetovni vojni porazile Ruse.

Poleg Tannenberga so sovjetske čete zasedle tudi Gumbinnen, strateško mesto, v prodiranju proti Berlinu. Prve ruske kolone so došle do točke, ki je oddaljena 195 milj od nemške prestolnice.

Druge ruske sile so prekoračile reko Wartho v prodiranju preko Šlesije, nemške industrijske province, v smeri Breslava, glavnega mesta, in Tilz, trdnjavskega mesta v severnem delu Vzhodne Prusije.

Moskva poroča, da je čez pet tisoč Nemcev padlo v bitkah z Rusi za posest Tilsita. V bitkah na Poljskem, v Šlesiji in Vahodni Prusiji so Rusi ubili 65.000 in ujeli 25.000 sovražnikov v zadnjih dneh. Četrta ruska armada, katere poveljnik je general Ivan Petrov, je zasedla poljsko mesto Nowy Sacz in Košice, Presov ter Bardejov, trdnjavskega mesta v Čehoslovakiji.

London, 20. jan.—Ruske armade so prodirale do meje nemške Šlezije v kraju, ki je oddaljen 225 milj od Berlina, po okupaciji Lodza, Krakova in Tarnowa, poljskih mest, začele dve novi ofenzivi na vzhodni fronti in zasedle ozemlje 31 milj znotraj Vzhodne Prusije. Največje triumfe sovjetskih sil v zgodovini je naznanil maršal Stalin v poveljih dneva.

Pet ruskih armad je v ofenzivah zasedlo čez 2750 mest in naselbin v Vzhodni Prusiji in na Poljskem, ubilo in ujelo več tisoč sovražnikov v zadnjih treh dneh. Poročila trdijo, da so Rusi prekoračili mejo Šlezije in zasedli ozemlje, s katerega so Nemci udri na Poljsko 1. septembra 1. 1939. V ofenzivah v vseh krajih vzhodne fronte je pet ruskih armad, čez tri milijone vojakov.

Moskva je naznanila okupacijo Praszke, strateškega mesta, 50 milj vzhodno od Breslava, prestolnice Šlezije, Wieluma, železnicega križišča, 12 milj severovzhodno od Praszke in 225 milj južnovzhodno od Berlina. Ruske sile na tej fronti so preselele železnico, ki vodi v Gdynjo in Gdansk, mesti ob Baltičkem morju. Druga ruska armada se vali naprej na 53 milj dolgi fronti na južni strani Czechochowe, poljskega "svetega mesta."

Več nemških divizij so Rusi izolirali in zdrobili na zasedenih ravninah in hribih centralne Poljske ter v gozdovih Vzhodne Prusije. Ruske sile drve naprej v vseh krajih 800 milj dolge fronte od Baltičkega morja na severu do Budimpešte na jugu. Razdejana ogrska prestolnica bo kmalu padla.

Nemci beže iz poljskih krajev pred plazom sovjetskih sil v Nemčijo, da se izognejo katastrofi, kakor tudi iz Vzhodne Prusije. Stalin je v poveljih dneva naznanil nove ruske ofenzive v severni in severovzhodni Prusiji, zapadni strani Lodza, poljskega "Pittsburgh", zapadni strani Tarnowa in Karpatih in

Zagotovilo britskih krogov Grčiji

Deportacije levicarjev bodo ustavljene

Ate, Grčija, 20. jan.—Britski krogi so dali zagotovilo, da bodo deportacije grških levicarjev, kateri so bili ujeti v teku civilne vojne, ustavljene. Zdaj se doznava, da je bilo mnogo levicarjev deportiranih v britsko-egiptski Sudan v Afriki.

Problem talcev, katere drže grške levicarske sile, še ni rešen. Ta bo predmet razprave med voditelji levicarjev in britskimi avtoritetami v smislu pogojev sklenjenega premirja, ki je končalo civilno vojno. Ti določajo tudi evakuacijo levicarskih sil iz vseh krajev, katere še držijo, do 24. januarja.

Značilno je to, da je feldmaršal Harold Alexander, vrhovni poveljnik zaveznih sil v Sredozemlju, spet došel v Ate. To je četrti obisk grškega glavnega mesta v zadnjih šestih tednih. Z njim je došel v Ate Harold MacMillan, britski poslanik za Sredozemlje.

General Nicholas Plastiras, predsednik nove grške vlade, katerega so hvalili kot liberalca, progresivca in republikanca, se je postavil na stran reakcije. On je ponovno naglasil, da je proti sklenitvi kompromisa z levicari.

Situacija v Grčiji je še vedno kritična. Mnogi vidijo možnost obnove civilne vojne.

Načrt obveznega dela amandiran

Zaporna in denarna kazni za dezertarje

Washington, D. C., 20. jan.—Kongresni odsek za vojaške zadeve, kateremu načeluje kongresnik May, demokrat iz Kentuckyja, je amandiral zakonski načrt glede obveznega dela. Amandment določa maksimalno kazen deset let zapora in plačitev 10.000 za vsakega možkega v starosti 18 do 45 let, ki pusti delo v vojni industriji.

Amandment je nadomestilo za provizijo, ki je določala vpoklice možkih omenjenih starosti v armado ali pa v delovne bataljone, če puste delo v vojni industriji. Debatna o predloženem načrtu se prične v ponedeljek v nižji kongresni zbornici. Načrt pobijajo voditelji unij Kongresa industrijskih organizacij in Ameriške delavske federacije.

Pričakuje se ostra debata o načrtu v nižji zbornici. Ta med drugim določa, da izvajanje načrta, če bo sprejet v sedanjih obliki, pride v območje Jamesa F. Byrnesa, direktorja vojne mobilizacije. Prvotni načrt je določal, da oblast izvajanja dobi general Lewis B. Hershey, direktor federalne naborne administracije.

Grupa, ki govori v imenu 200 kongresnikov, je naznanila, da bo predložila resolucijo z zahtevom, naj federalna naborna administracija ustavi vpoklic farmarjev in poljedelskih delavcev vojaške starosti v armado. Vodja te grupe je kongresnik Lemke, republikanec iz Severne Dakote.

General Norman T. Kirk, armadni zdravnik, je podprl Rooseveltov predlog glede vpoklica bolničarjev v vojaško službo. On je naglasil, da je nastalo akutno pomanjkanje bolničarjev v vojaških bolnišnicah. Te potrebujejo najmanj 18.000 bolničarjev.

CHURCHILL NA GLASIL SLOGO MED ZAVEZNIKI

Vse evropske fronte v plamenih do konca vojne

KRAJ PETER SE MORAJE PODATI

London, 20. jan.—Premier Winston Churchill je v svojem govoru v parlamentu orisal potek vojne, zaeno pa je naglasil popolno slobo in vojaško solidarnost med tremi velesilami—Veliko Britanijo, sovjetsko Rusijo in Ameriko. Odslej naprej bodo evropske fronte na vzhodu, zapadu in jugu stalno v plamenih do zaključka vojne.

Churchill je pozval Nemčijo in Japonijo, naj kapitulirata sedaj. Čeprav zavezniki vztrajajo pri zahtevi brezpogojne kapitulacije, imajo gotove obveznosti napram človeštvu kot civilizirani narodi. "V imenu Združenih narodov lahko povem Nemcem, da se bodo izognili silnemu trpljenju, če se podajo sedaj," je dejal.

Premier je pohvalil ameriške vojaške in priznal, da so oni do prinesli največje žrtve in utrpeli največje izgube v teku nemške protiofenzive na zapadni fronti. Njim gre vsa zasluga za ustavitev prodiranja nacijskih sil na tej fronti.

Glede sedanje ofenzive ruskih armad na vzhodni fronti je Churchill dejal, da je bila podvzeta v smislu dogovora s Stalinom. "Maršal Stalin je zelo točen in začel je ofenzivo pred določenim časom," je rekel Churchill.

Glede Grčije je Churchill dejal, da bodo britske čete ostale v deželi, dokler se ne bodo vršile svobodne volitve, pri katerih bo ljudstvo odločilo, kakšno vladno hoče. Moskva ni odgovorila na sitnosti v Grčiji, katere so povzročili trockisti.

Premier je napovedal, da bodo Nemci kmalu poginili iz Italije, toda slednja ne bo imela nobene besede pri ureditvi Evrope. To velja tudi za Španijo. Zavezniki ne potrebujejo ne prve in ne druge.

Značilna je Churchillova deklaracija glede Jugoslavije. "Velika Britanija," je dejal, "ne bo trpela, da bi kralj Peter postal ovira ustanovitvi regentstva. Potek dogodkov bo pokopal Petra, če se ne bo uklonil. Maršala Tita smatramo za neoporečnega gospodarja Jugoslavije."

Morilca britskega poslanika obsojena

Kairo, Egipt, 20. jan.—Elihu Hakin in Elihu Betsouri, žida iz Palestine, ki sta napadla in umorila lorda Moyneja, britskega poslanika na Srednjem vzhodu, sta bila obsojena v smrt na vešalih. Obsojena je bila izrečena na obravnavi, ki je trajala osem dni. Oba obtožena sta bila mirna, ko je bila obsojena naznanjena. Zagovorniki so naznanili, da bodo vložili apel za znižanje kazni na došmrto ječo.

Bitka med gangeži in policijo v Rimu

Rim, 20. jan.—V bitki med gangeži in policijo je bila ena oseba ubita, dve pa ranjeni. Gangeži so bili oboroženi s strojnimi. Bitka je sledila, ko je policija navalila na skrivališča gangežev.

Dva ameriška vojaka obešena v Franciji

Pariz, 20. jan.—Dva ameriška vojaka sta bila obešena v Franciji. Eden je bil obsojen v smrt zaradi umora, drugi pa zaradi posilstva. General Dwight D. Eisenhower, vrhovni poveljnik zaveznih armad v Evropi, je zavrnil apel za pomilostitev.

Domače vesti

Nov grob na zapadu

Pueblo, Colo.—Dne 27. dec. je tukaj umrl v bolnišnici Tine Marincich, star blizu 63 let, član društva 21 SNP in doma iz Knežaka na Notranjskem. Na božični dan je naglo zbolel in bil še isti dan operiran, toda dva dni pozneje je umrl. Zapuščena žena, šest hčera in sina, ki se nahaja pri vojakih na Havajih.

Nov grob v Penni

Hermine, Pa.—V bližnji naselbini Evenstownu je 21. dec. naglo umrla, zadeta od kapi, Mary Srebrnak. Doma je bila iz vasi Gaberje, pa domače Spanova, fara Brusnja pri Novem mestu. Tukaj zapuščena hčer, dva sinova (oba pri vojakih) in brata Antona Bolteza, v starem kraju pa dva brata.

Pogrešan na fronti

Slickville, Pa.—Mary Repos je bila obveščena od vojne oblasti, da je od 16. dec. na zapadni fronti v Evropi pogrešan njen sin S/Sgt. Stanley J. Repos. Pri vojakih je že čez štiri leta in preko morja je bil poslan v prošlem oktobru. Je član društva 379 SNP.

Nov grob v Ohio

Warren, O.—Tukaj je podlegel težki operaciji Vincenc Stanich, star 46 let in doma nekje na Notranjskem. Zapuščena žena, dva sinova (pri vojakih) in hčer. Bil je član društva 321 SNP.

Nov grob v Chicagu

Chicago.—Dne 13. jan. je v bolnišnici umrla Frances Snyder, stara 64 let in doma iz Loškega potoka. Zadnja leta je živela v Lemontu, prej pa v New Yorku.

Kanada odobrila dogovor o civilnem letalstvu

Ottawa, Kanada, 20. jan.—Kanada je odobrila dogovor o mednarodnem civilnem letalstvu, katerega so podpisali njeni reprezentanti in reprezentanti 37 drugih držav na konferenci, ki se je vršila v Chicagu. Odborila dogovora je naznanil premier W. L. Mackenzie King. Ta določa med drugim ustanovitev mednarodne organizacije civilnega letalstva.

Himmler odstavljen kot poveljnik notranje sile

Stockholm, Švedska, 20. jan.—List Tidningen je objavil poročilo iz privatnega vira, da je bil Heinrich Himmler, načelnik Gestapa, nacijske tajne policije, odstavljen kot poveljnik nemške notranje sile na ukaz diktatorja Hitlerja. Notranje sile so prišle pod nadzorstvo nemškega vrhovnega poveljstva.

Nemška špiona prideta pred vojno sodišče

New York, 20. jan.—William Curtis Colepaugh in Erich Gimpel, nemška špiona, katere sta došla v Ameriko na nemški podmornici, bosta prišla pred vojno sodišče. Colepaugh je bil rojen v Ameriki. Oba se nahajata v vojaški jetnišnici na Governor Islandu.

Naciji umorili 700.000 ljudi v Lvovu

Washington, D. C., 20. jan.—Informacijski biro sovjetskega poslanstva je naznanil, da je posebna preiskovalna komisija ugotovila, da so Nemci poklali 700.000 ljudi v Lvovu in okolici v času okupacije. Žrtve niso bili samo Rusi in Ukrajinci, temveč tudi Čehi, Jugoslavlani, Holandci in Angleži.

Francija apelira za zaščito vojnih ujetnikov

Pariz, 20. jan.—Vlada je apelirala na nevtralnno Švico, naj prevzame zaščito francoskih vojnih ujetnikov v Nemčiji. Henry Frey, član francoske vlade, je dejal, da nima 2.350.000 vojnih ujetnikov v Nemčiji nobene zaščite.

Roosevelt nastopil četrti termin

Vodil bo Ameriko v trajni mir

Washington, D. C., 21. jan.—Franklin Delano Roosevelt je nastopil četrti termin kot predsednik Združenih držav. Ceremonije ustoličenja so se vršile na verandi Bele hiše v navzočnosti članov kabineta, senatorjev in kongresnikov, diplomatov zunanjih držav in povabljenih gostov.

Roosevelt je imel kratek govor, ko ga je zaprisegel Harlan F. Stone, načelnik federalnega vrhovnega sodišča. Prej je podpredsednik Henry A. Wallace zaprisegel senatorja Harryja S. Trumana kot svojega naslednika.

Roosevelt je v svojem govoru naglasil, da bo vodil Ameriko skozi to vojno v pravični in trajni mir in izvrševal svoje poase kot glavni eksekutivni uradnik dežele na podlagi federalne ustave.

"V dnevih, mesecih in letih, ki so pred nami, bomo delali za trajni in pravični mir," je dejal Roosevelt. "Borili se bomo za popolnost, čeprav je ne bomo takoj dosegli. Amerika je v letih težke preizkušnje spoznala brezplodnost izolacije. Ona ne more živeti kot pes v jaskih ali kot ptica na glavo v pesku. Američani zdaj vedo, da so člani človeškega občestva, da ne morejo živeti osamljeni in biti ločeni od drugih ljudstev."

Kompanija obtožena zarote

Kršenje protitrustnega zakona

Washington, D. C., 20. jan.—Justični departament je vložil tožbo pri federalnem sodišču v Newarku, N. J., proti General Electric Co. in njeni podružnici International General Electric Co., ker vzdržujeta zveze s kompanijami na Japonskem, v Nemčiji in štirih drugih zunanjih državah, kar je zarota in kršenje Shermanovega protitrustnega zakona. Obtožnica trdi, da dogovor med temi kompanijami je oviranje trgovine, izdelovanja in prodajanja električne opreme. Prizadete kompanije so sklenile dogovor glede razdelitve svetovnih tržišč in izločitve konkurence. Wendell Berge, pomožni justični tajnik in načelnik protitrustne divizije justičnega departamenta, je dejal, da je dogovor med kompanijami še vedno v veljavi.

Kot sozaratnice so omenjene Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaft, nemška korporacija; Shibaura Denki Kabushiki Kaisha, japonska korporacija; Compagnie Francaise L'Exploitation des Procees, francoska korporacija; Associated Electrical Industries Limited, angleška korporacija; Societe Electrical et de Mecanique, belgijska korporacija, in Generale di Elettricitä, italijanska korporacija.

Na podlagi sklenjenega dogovora imata General Electric Co. in njena podružnica izključne pravice v Ameriki, ostale kompanije pa v drugih državah. Ta dogovor je bil sklenjen 1. 1919.

Sovjeti iščejo naklonjenost ljudstev

New York, 20. jan.—Dokaz, da sovjetske avtoritete iščejo naklonjenost ljudstev v vseh osvobojenih deželah, so poročila, katere dobiva informacijski urad Združenih narodov. V Belgradu, glavnem mestu Jugoslavije, predvajajo sovjetske filme v gledališčih. Vstopnine ni in množice stoje v vrstah pred gledališči, v katerih se vrše tudi koncerti in ruski narodni plesi.

POLJAKI PRE-VZELI OBLAST V VARŠAVI

Člani ubežne vlade v Londonu v zagati

MIKOLAJCZYK SE SE OBOTAVLJA

London, 20. jan.—Člani poljskega odbora v Lublinu, katerega je sovjetska Rusija priznala kot legalno vladno, so prevzeli administracijo v Varšavi, katero so okupirale sovjetske in poljske čete. Zadevno naznanilo je objavil premier Edward Osobka-Morawski.

"Oblast v naši starodavni prestolnici je prevzela začasna vlada republike, legalna poljska vlada, katero je ustanovil poljski narodni svet," pravi naznanilo. "Vaše trpljenje je po petih letih nemške okupacije končano za vedno."

Vodilni Poljaki v Londonu so izgubili upanje, da bo maršal Stalin na konferenci s Churchillom in Rooseveltom sprejeli svoje stališče glede Poljske in ubežne vlade v Londonu, katere predsednik je socialist Tomasz Arciszewski. Stalin je zavzel odločno stališče, preden so šle ruske armade v veliko ofenzivo na vzhodni fronti. Možnost je, da bodo Nemci izgnani iz vseh poljskih krajev pred sestankom "velike trojice".

Francija ne bo reprezentirana na konferenci med Stalinom, Churchillom in Rooseveltom. Gotovo je, da bo poljski problem predmet razgovorov in prav tako je gotovo, da Stalin ne bo sklenil kompromisa s poljsko ubežno vlado.

Stanislav Mikolajczyk, vodja poljske kmečke stranke in bivši premier, je zavrnil vse apele, naj stopi v sedanjo poljsko vladno v Londonu, obotavlja pa se še glede pridružitve k oni, katero je Moskva priznala. Ako se ji bo pridružil, bi bilo to dokaz, da je izgubil upanje glede dosege sporazuma med ubežno vlado in Rusijo.

Ako bi bil Mikolajczyk pretrgal vse stike z poljsko ubežno vlado, zapustil London in se vrnil v svojo domovino, bi se bil njegov vpliv med njegovimi rojaki povečal. Izgleda, da je zamudil priložnost s svojim obotavljanjem in moral bo prevzeti odgovornost.

Vseameriška konferenca v Mehiki

Petnajst držav se odzvalo povabilu

Mexico City, 20. jan.—Tu je bilo naznanjeno, da se je doslej petnajst ameriških držav odzvalo povabilu, naj se udeležijo vseameriške konference. Ta se bo pričela 15. februarja v glavnem mestu Mehike.

Panama je predlagala razpravo o odnosih z Argentino, edino državo na zapadni hemisferi, ki še vzdržuje diplomatske in ekonomske zveze z Nemčijo in Japonijo.

Jose Serrato, urugvajski zunanji minister, je dejal, da ne vidi nobenega pomena glede dosege sporazuma z Argentino. Slednja sploh ni bila povabljena, naj pošlje svoje reprezentante na vseameriško konferenco.

Argentina je zabredla v novo vladno krizo, ko je zunanji minister Osvaldo Peluffo resigniral. Krizo je izzvalo vprašanje vodstva zunanje in notranje politike. Peluffo je izjavil, da je resigniral, ker se ne strinja s stališčem večine ministrov.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdržene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (January 31, 1946), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Proč s totalitarskim ukrepom!

Predsednik Roosevelt je zadnje sredo na drezanje militaristične kaste urgiral kongres, naj nemudoma sprejme zakon za konskripcijo delavcev od 18. do 45. leta starosti. V svojem pismu kongresniku Mayju, avtorju konskripcijskega načrta, poudarja veliko nujnost za hitro sprejetje predloga. In "nujnost" je v tem, da s tem totalitarskim ukrepom pokažemo našim fantom na bojiščih, da jih domača fronta podpira na vsej fronti in jih s tem zagotovimo, da jim ne bo zmanjkalo municije, kakor tudi povemo Nemcem in Japoncem, "da naša totalna ofenziva ne bo nič popustila, dokler ne odlože orožja."

Priložil je tudi pismo tajnika vojnega in mornaričnega departmента, v katerem pravi, da je ta zakon potreben, ker bo v prihodnjih petih, šestih mesecih vpoklicanih nadaljnjih 900,000 mož pod orožje, 600,000 v armado in 300,000 v mornarico, vojne industrije pa da bodo potrebovali nadaljnjih 700,000 delavcev več, predvsem za ladjedelnice. In za dosego tega je treba osedlati deželo z zakonom za konskripcijo delavcev.

Če bi mogla vlada dokazati, da je sedanji sistem svobodnega dela res odpovedal, da produkcija vojnega materiala pada, ker ljudje nečejo delati, ali da je v deželi res večje pomanjkanje delavcev, tedaj bi bilo težje pobijati te vrste totalitarski zakon, čeprav je na vsej fronti negacija in teptanje demokratičnih tradicij te dežele. Toda če je dežela v dovolj veliki nevarnosti in ni druge poti za njeno rešitev, so takrat in šele takrat upravičeni tudi začasni totalitarski ukrepi.

Ampak dežela danes ne stoji pred nobeno nujno nevarnostjo, njena totalna produkcija skoraj ne pozna meje, oziroma je toliko, kolikor se "motijo" oni, ki določajo kvantiteto in kvaliteto vojne produkcije. In v tem sta vojni in mornarični departmента napravila že maršalski greh—lani so znižali produkcijo lahke municije, katere danes baje primanjkuje, dasi so isti krogi lani rekli, da jo je toliko nakopičeno, da bo zadostovala za deset let vojne.

Prav zadnje dni smo čitali o odslavljanju delavcev v ladjegradnicah in popravilnicah ladij na pacifični obali, v državi Washington, kakor tudi v ladjedelnicah v New Orleansu. V slednjem mestu je neka ladjedelnica zadnje mesece odslavila šest tisoč delavcev radi zmanjšanja dela. Isto poročajo tudi unijski voditelji iz ladjedelnice v Puget Soundu in apelirajo na Washington, naj da prizadetim ladjedelnicam nova naročila, da prepreči odslavljanje delavcev. Te vrste poročila je zadnje tedne prinesel iz več krajev dežele Federated Press in brali smo jih v delavskem tisku.

Te in drugih vrst "boondogling" je vse polno—prišlo bo na dan po vojni pod vzglavjem: "Now it can be told." Toda da visoki birokrati in militaristi čim bolj zakrijejo svojo nekompetenco in svoje kozle, hočejo zdaj osedlati deželo s totalitarskim zakonom prisilnega dela.

Predsednik Roosevelt je v svoji poslanici ob otvoritvi kongresa omenil, da se bo ta zakon rabil le v redkih slučajih. S tem je ne-hote priznal, da v resnici ni potrebe za tak zakon. Ampak mili-taristi ga hočejo imeti kot bič nad civilnim prebivalstvom. S tem menia hočejo zakriti tudi dejstvo, da je zadnja nemška ofenziva v Belgiji pokazala, da je nemška armada opremljena z boljšim orožjem kot je ameriška, predvsem pa z najnovejšimi tanki, katerim ameriški protitankovski topovi ne morejo do živga. Zato je nemška armada tudi drvela naprej in je bila le z veliko težavo ustavljena in vržena nazaj. Ampak "naši" militaristi hočejo zdaj zakriti svojo nekompetenco s tem totalitarskim zakonom.

Militaristi pravijo, da bi tak zakon dobro vplival tudi na moralo ameriških vojakov na fronti. Ta trditve je več kot dvomljiva. Kongresnik Ben Jensen iz Iowe in bivši načelnik Ameriške legije pravi, da je od vojakov prejel pisma, v katerih so protestirali proti sprejetju takega zakona, češ, da ne marajo biti v skrbeh radi svoje-cev, ki bi bili poslani na prisilno delo v daljna mesta, kjer bi živeli in delali vse prej kot v dobrih razmerah. Ta kongresnik je mne-nja, da bi te vrste zakonodaja slabo vplivala na moralo vojakov. In ameriški fantje bi morali biti res perverzneži in zelo slabi demo-kratki, če bi se veselili nad uklenitvijo svojih najdražjih, ki so jih pustili doma, v železni jopič prisilnega dela.

Green, Murray in drugi delavski voditelji so mnenja, da bi ta zakon slabo vplival tudi na produkcijo. Pravijo, da se je bati, da bo pod prisilnim delom produkcija začela padati, kajti delavci se ne bodo počutili svobodni; ameriško delavstvo pa je pokazalo, da svobodno delo nadkrili vsako suženjsko delo.

Ti voditelji tudi pravijo, da se dajo zamašiti vrzeli tam, kjer v resnici obstoje, brez vsake konskripcije delavcev. Isti krogi pravi-jo, da bi 90,000 do kvečjemu 300,000 delavcev zamašilo vse kri-tične vrzeli. In za mobiliziranje tega števila delavcev ni potreba nobenega novega zakona.

Zadnje čase tudi čitamo, da so vladne uposrvalnice natrpane s brosilci, ki iščejo delo v vojni industrijah. To je predsednik sam priznal v svojem pismu kongresniku Mayju. Slično čitamo tudi v Chicago Timesu izjavo visokega uradnika neke korporacije, ki pravi, da tej družbi delavcev ni ne primanjkuje—več proslavce je odslavljenih kot uposlenih. Ta kapitalist tudi pravi, da je "ame-riška industrija potratila gigantno število delovnih ur" na račun fakične in potentne vojne produkcije radi "slabega ugibanja ar-made in mornarice," ki sta napovedovali, da bo vojne kmalu konec.

In proti konskripciji delavstva ni samo organizirano delavstvo, marveč tudi velebiznis, organiziran v Ameriški trgovski zbornici. Ta organizacija se je tudi izrekla proti temu zakonu, ker vidi v njem vodni korak za konskripcijo kapitala. Kongres bo storil pravilno, ako tudi zdaj na vsej fronti odbije to zahtevo militaristov.

Glasovi iz naselbin

DODATEK K DOPISU

Roundup, Mont.—Prav ko sem čitala moj dopis, je prišla k meni plačat najemnino mrs. Camp-ton. Dejala sem ji, naj se ne jezi, ker je bilo poročano, da sva jaz in Mary Klanšek prodajali vstopnice za društvo št. 700 SN-PJ, faktično pa sta jih prodajali mrs. Campton in Amalija Bedej. Pozabila sem zapisati njuni ime-ni in tako se je vrnila pomota.

Zahvaliti se moram mr. in mrs. Campton, ki sta nam dala prostor na razpolago in pomaga-lala zbirati oblike za staro do-movino in zlagati v zaboje. Njima gre še toliko večje priznanje, ker nista po rodu Jugoslavana, ampak sta kljub temu veliko pomagala. Živita v naši hiši in sta člana društva št. 700 SNPJ.

Toliko v pojasnilo k mojemu zadnjemu dopisu. Na koncu pa se zahvaljujem vsem, ki ste mi poslali božična voščila. Pozdrav čitateljmi Prosvete in članstvu SNPJ. Frances Golob, 132.

PRISPEVKI ZA STARO DOMOVINO

Cleveland, O.—Podajam rač-un o prispevkih, ki smo jih pre-jeli pri podružnici št. 48 SANSa v mesecu decembru.

Nabiralka Frances Wolf mi je izročila imena sledečih rojakov in rojakinj, ki so prispevali za staro domovino ob priliki pro-slave 10-letnice Progressivnih Slovencev, Frank Turšič, Willson Mills rd., \$10. Po \$5: S. Person in žena, Frank Klemenčič (E. 141st), Victor Shell, Jos. Dougan, Ludwig Raddel, James Slabe. Ostali, dvanajst po številu, pa so darovali manjše vsote. Sku-paj \$56.50.

Potrđilna knjižica Joeva Dur-na izkazuje: društvo št. 53 SNPJ \$25 (članarina za november in december), društvo št. 71 ABZ \$6 (članarina za oktober, novem-ber in december); po \$5: Mike Gole, L. Ogrinc in žena, društvo Washington št. 32, ZSZ, mrs. A. Terbižan, Harry Zorman (E. 188 st.), Frank Kovsca, Matt Piš-ler, Val. Turk, Maks Kobal in žena (namesto venca za pokojno Justino Černel). Ostali, po šte-vilu osem, pa so darovali manj-še vsote. Paul Cernik je daro-val poleg denarja tudi škaflo eigar, ki so prav prišle za našo priredbo, ki se je vršila 25. decembra. Podpisnemu so v me-secu decembru prispevali \$93.50. Skupni prispevki v mesecu de-cembru pa znašajo \$160. Čisti dobiček priredbe, ki se je vršila 25. decembra, pa znaša \$201.46. Torej smo imeli skupnih dohod-kov v mesecu decembru pri na-ši podružnici \$361.46. Nekaj de-narja pa smo imeli na čekovnem računu in tako smo ob koncu meseca poslali v glavni urad SANSa ček za \$500.

Za podružnico št. 35 JPO-SS pa smo poslali \$600, torej sku-paj v mesecu decembru nič manj kot \$1100. V mesecu novembru pa smo poslali \$900, torej v dveh mesecih dva tisočaka. Želim in upam, da bomo to leto še bolj

pridno delovali za staro domovi-no in da se bo tudi narod odzval bolj liberalno. Jugoslovanski narod potrebuje pomoči, zato ga ne smemo zapustiti.

Ob zaključku mojega poročila za mesec december sem prejel še nekaj denarja za JPO-SS oz. za takojšnjo pomoč stari domo-vini. Nabiralcu Kristu Lokarju so prispevali: društvo Vipavski raj št. 312 SNPJ je prispevalo poleg mesečnih prispevkov še vsoto \$25, družina Krist Lokar \$10, Dorothy Strancar \$5 in John Strancar ml. \$5, dve osebi pa manjše vsote. Skupaj nabral in izročil Krist Stokel \$52.

Anton Jankovič mi je izročil ob zaključku poročila \$10, kate-re je darovala za religio akcijo družina John Stritof.

Vsem nabiralcem in daroval-cem najlepša hvala.

Zastopnikom podružnice št. 48 SANSa in zastopnikom podruž-nice št. 53 JPO-SS sporočam, da se bo vršila skupna seja dne 23. januarja. Bodite vsi navzoči. Prosim vse one tajnike, ki še ni-so sporočili imen in naslovov za-stopnikov, naj to store. J. F. Durn, tajnik št. 48 SANSa in 35 JPO-SS.

NACE SE GREJE...

Piney Fork, Ohio.—Prvič po dolgih letih se je zgodilo, da ni-sem poslal nobenih voščilnih kart, ne božičnih ne novoletnih, saj itak želim vsem skupaj obilo sreče in zadovoljstva v tem in vseh prihodnjih letih.

V tistem času, ko bi bil moral iti kupit voščilne karte v eno mi-ljo oddaljeno zadržno prodajal-no, so bila pota s snegom in le-dom pokrita. Zato sem se bal, da bi morda kje padel in se poško-doval, jednota pa bi bila oško-dovana za bolnišnično podporo. Pa sem si mislil: "Nace, kar doma ostani pri zakurjeni peči, saj ti leže že osmi križ na grbo." Star človek postane nekako odreven-el, ima trde ude, zato je naj-bojše, da je doma v miru.

V poletnem času sem si pri-pravil dovolj premoga in drv, sedaj pa čepim pri peči. Na pre-mogu ne hranim in v peči gori kakor v apnenici. Le da je v hi-ši toplo in udobno. Veste, star človek potrebuje v zimskem času veliko gorkote. Tako preživ-ljam moja stara leta v moji hi-šici. Včasih grem k sosedom v vas; sosedovi otroci mi prinese-j po pošto, iz zadržne prodajalne pa razne potrebščine, kar si na-ročim.

Ko sem pred več leti živel v naselbin Glencoe, Ohio, sem imel vedno mnogo obiskovalcev in vasovalcev. Sedaj, na stara leta, moram pa sam životariti in samotariti. Druščino mi delajo naše napredne publikacije in knjige. Rad čitam razne dopise in članke ter uvodnike, ki ob-ravnavajo svetovni položaj in dogodke. Tudi jaz bi lahko kaj napisal, ampak nočem, ker bi povzročilo polemiko. V sedanjih časih mora človek biti zelo pre-viden, kar napiše, da se ne za-plete v polemiko. Lani je bilo

te v tem listu na koše, zato upam, da so se dopisniki iz nje kaj naučili in da je letos ne bo v toliki meri.

Na društvene seje ne bom več tako zvesto hodil kot doslej. Ka-dar kaj rečem ali svetujem, vsa moja priporočila ignorirajo, pa moram vse voljno potpeti. Po-zdrav vsem čitateljem Prosvete! Nace Zlemberger.

IZ LOS ANGELES

Los Angeles, Calif.—Los An-geles je lepo, veliko mesto, ki ni daleč od obrežja Tihega oce-ana. Tu vidiš različne ljudi. Ka-dar prideš sem iz malega mesta, moraš paziti, da se ne izgubiš, kajti Los Angeles—"Angelsko mesto"—je velika vas, ki šteje nad milijon prebivalcev.

Država California je tudi zelo lepa poleti in pozimi, zlasti pa pozimi, kajti njeno podnebje ji daje to izredno priliko, da je ze-lena tudi pozimi, ampak ne sa-mo zelena, potresena je tudi s cvetjem v zimskem času. To je država nekakšnega večnega po-letja. Zato sem rekla moji hčer-ki, naj pogleda cvetlice, ki se ta-ko lepo bohotijo v prijetnem soncu.

V Los Angelesu in okoliških mestih je obilo dela. Tu izdel-a-vajo letala in druge vojne po-treščine. Delajo stari in mla-di moški, tako tudi stare in mla-de ženske. Blizu Los Angelesa je tudi središče filmske indus-trije, ki se imenuje Hollywood.

Ob tej priliki želim omeniti, da je bil moj pokojni mož Val-entin Krall član jednote in je pomagal ustanoviti dve društvi v Michiganu in Utahu. Umrl je pred 15 leti, in sicer dne 10. jan. 1930. Še vedno se ga z ljubez-nijo spominjamo, na njegov grob smo posadili lepe rože. Zapustil je mene, sina in tri hčere. Blag mu spomin!

Frances Krall.

V SLOGI JE MOČ!

Pueblo, Colo.—Pred mnogimi leti, ko so rojaki Martin Koče-var, Konda in Toman začeli iz-dajati v Pueblu prvi slovenski napredni list v Ameriki z ime-nom "Svoboda," je bil urednik tega lista znani Frank Medica. Takrat sem bil mlad, neizkušen kmečki fant in Medica je bil moj prvi učitelj. Zelo sem ga čislal in spoštoval, ubogal sem ga brezpogojno, kajti razumel sem ga popolnoma in vedel sem, da je Medica izobražen, značajan mož.

Takrat so naši ljudje prihajali v Ameriko iz vseh krajev stare domovine, pa so se sepirali in ertili med seboj. Najbolj se je repenčil tisti, ki je bil "feldvel-bel" pri avstrijskih vojakih in ki se je bil naučil nekaj nemških besed. Medica pa nas je lepo poučil, da smo vsi sinovi in hče-re enega naroda in da v slogi je moč.

Na Medico in njegove nauke sem se spomnil zadnjič, ko sem čital Molkovo ščevanje proti Ti-tu, ki je združil vsa jugoslovans-ka ljudstva proti skupnemu so-vražniku. Na žalost se vedno najdejo ljudje, ki delajo škodo in razdor med našim narodom; ne-kateri se ravna po ukazih rim-skega papeža, drugi pa to dela-jo iz sovraštva. Na veliko srečo pa ima naš narod baš v teh kri-tičnih časih načelo moč, ki jim lahko zaupa, da ga bodo pri-peljali v svobodo.

Ves svet občuduje jugoslovans-ke partizane in Tita. Mi Slo-venci pa smo hvalni voditelji slovenske osvobodilne fronte Jo-sipu Vidmarju in drugim, ki mu pomagajo, da naša stara domo-vina dobi nazaj tužni Korotan, sončno Goriško in sinje Primor-je. Nadvse ponosni pa smo na našega Louisa Adamiča, ki je se-znanil širšo ameriško javnost z našim narodom in njegovimi tež-njami. Ljubimo ga, ker je tako lepo opisal našo staro domovi-no, prav tako pa smo mu hva-ležni, ker pomaga maršalu Titu pri osvoboditvi domovine. Hva-la ti, Louis Adamič! Neustraš-no naprej! Ne omaga! Narod te potrebuje!

Rojakom in rojakinjam po vsej Ameriki pa kličem: Ne bojte se, ne verjemite krivim oznanjeval-cem! Imejte zaupanje v pravič-no stvar, pomagajte kolikor mo-rete moralno in gmotno našim voditeljem in končna zmaga mora biti naša!

John Mohar.

Ali ste naročili na dnevni "Prosveto"? Podpišite svoj list!

SIN V FRANCISI

Ridley, Kans.—Moj sin Fri-derick se nahaja v armadi že od avgusta leta 1943. On je saržen-t in opravlja važno delo za Strica Sama. Poprej je bil zaposlen pri železnici Santa Fe in tudi v armadi je pri transportacijskem oddelku. Nekaj časa je bil na-meščen blizu Pariza. O njem je pisal tudi Pittsburgh Sun. Divi-zija, pri kateri je on, vozi dnev-no 40 vlakov na različne zalagal-ne postaje na fronti.

On in njegova žena Tillie sta člana društva SNPJ v St. Loui-su, Mo. Je dobro poznan med Slovenci po vsej Ameriki.

Odkar se je pričela nemška ofenziva na zapadni fronti, ni še nič pisal; malo poprej pa je pisal med drugim, da mu ni dovoljeno sežuti čevlje, kadar gre spat in da se ne gleda, koliko časa kateri vrši delo. Frank Rugel, 72.

POROČILO IZ SO. CHICAGO

So. Chicago, Ill.—Pri podruž-nici št. 54 SANSa smo do 1. ja-nuarja nabrali za pomoč stari domovini \$117. Denar smo posla-li skozi SANSov urad za Vojni relifni fond Amerikancev južno-slovanskega porekla.

Darovali so sledeči: društvo št. 8 SNPJ \$25, Joseph Vrančar \$5, ostali, pet po številu, pa manjše vsote. Skupaj \$34. To vsoto je nabral brat Joseph Ko-sich.

Spodaj podpisani pa je nabral \$83. Darovali so: društvo št. 490 SNPJ \$25, John Lustik in žena \$10, Joseph Brezovec in že-na \$10, Frank Schwiger (Schwei-ger?) \$7; po \$5: Jacob Tisol in žena, Frank Trsar in žena, John Lewstik, John Paropat Semlič; ostali, po številu štirje, pa manj-še vsote.

Rojaki in rojakinje, to je prav mala vsota iz naše naselbine. Sedaj smo že precej bližji o na-ših krajih, kako se tam godi, ka-ko so sovražniki požgali vasi in pobili mnogo rojakov. Danes nam je slika bolj jasna kot kdaj poprej, zato je potreba pomagati ubogemu narodu, da ostane pri življenju. Najlepša hvala vsem, ki ste darovali.

Za podružnico št. 54 SANSa: J. Briljavac, tajnik.

RAZNO IZ METROPOLE

Cleveland, O.—V Prosveti sem čital, da je bil Frank Možina iz Moon Runa, Pa., ubit na fronti. Rojen je bil v Ameriki in je bil star 39 let. S Frankom sva se spoznala pred več leti. Bil je zelo prijazen mladenič in se je rad sukal med staro generacijo. To je pač hud udarec za njegove starše in sestre. Za časa kon-venције sem bil pri Možinovi na stanovanju, tako tudi Frank Podboršek, častni reditelj. Mo-je globoko sožalje žalujoči dru-žini!

Dne 8. januarja je bil ustoli-čen za guvernerja države Ohio naš rojak Frank Lausche, dvakratni župan mesta Clevelanda. Za Franka in za vse naše rojake je to vsekakor velikanski dogo-dek. Frank je zmagal v državi, ki je bila vsa leta močna trdnja-va republikanske stranke, poleg tega pa je Ohio četrta največja država v uniji. Lausche si je želel povsem preprosto, domače ustoličenje, kar se je tudi zgo-dila. Z njim je bila njegova že-na, njen oče in mati, njegovi bratje in sestre, namreč dr. Wil-liam J. Lausche in žena, Charles Lausche in žena, Harold Lau-sche in žena, sestra Josephine in mož Oliver Wolf ter dr. August Urankar in žena.

Ustoličenje se je vršilo na stopnišču državnega kapitlja v Columbusu, Ohio. Frank je 55. guverner te države. Z Lausche-tem je bil tudi njegov osební tajnik John E. Lokar. Oba Lau-sche in Lokar sta člana društva Strugglers št. 614 SNPJ v Col-linwoodu. Mimogrede la h k o omenim, da sem pred nekoliko leti v Prosveti dokaj podrobno opisal naš državni kapitelj in na-še glavno mesto. Ob neki pril-i-ki, ko me je Lausche povabil na vožnjo v svojem avtu, je rekel, da sem prav dobro opisal kapi-tel-j, kar znači, da je opis sam čital ali pa mu je kdo povedal. Naj bo tako ali drugače, na svi-denje v Columbusu, Frank, ko bom šel tja na počitnice!

Družinski koledarji gredo do-bro izpod rok. Prejel sem lepo število izvodov in sedaj sem za-polen s prodajo na vse pretege, le vreme je dokaj neugodno. Po-leg mene prodajajo koledarje John Krebel, Jože Durn in

Frank Hribar. Skušal bom ok-skati vse stare odjemalce.

V nedeljo, dne 28. januarja, bomo praznovali petletnico iz-letniških prostorov SNPJ v av-ditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. Podan bo zanimiv program, sodeloval bo mladinski pevski zbor SN-PJ, dramska in pevska društva. Program se začne ob 4. popol-dne. Za ples bo igrala Srnicko-va godba. Naj omenim tudi to, da se je vršil koncert mladins-kega pevskega zbora SDD dne 14. jan., ki je dobro uspel.

Anton Jankovič.

SREDI ZIME...

Channing, Mich.—Tukajšnje razmere so podobne razmeram v drugih krajih, razlika je le v tem, da si tukaj človek v polt-nem času lahko pridela toliko, da ima dovolj za zimo, da mu ni treba po vsako stvar iti v pro-dajalno. Tukaj se ljudje bavijo največ z lesom, z lesno trgo-vino; peči kurimo z drvni, ne s premogom, torej bolj po staro-krajsko.

Tukajšnja naselbina je prime-roma majhna, fantov pa je pre-cejšnje število v vojni. Človeka kar strese, ko pomisli, koliko morajo vojaki prestat na fron-tah v silnem mrazu v Evropi, dočim vlada vročina na bojiš-čih na Pacifiku. Še nam, ki smo na toplem pri peči, se vidi, da je zunaj na mrazu neznošno, kajti vse je zakovano v led in sneg. Če pomislimo na vojake, ki se borijo v mrazu na bojiščih, se bomo počutili bolj srečne in za-dovoljne, poleg tega pa bomo pomagali, da se čim prej vrnejo k svojem po končni zmagi. To je moja želja, ki je hkrati želja sliherne matere.

Nahajamo se sredi zime in po-teklo bo še precej časa, predno bo nastopila ljuba pomlad. Ampak že imamo upanje na priha-jačo pomlad, ki se bo pojavila čez nekaj mesecev, nas navdaja z veseljem. Pozdrav vsem čla-nom SNPJ in čitateljem Pro-svete!

Mary Benzoviček, 438.

POVEST IZ ŽIVLJENJA HELENE JAGROVE

Spisal Joseph Ule (Milwaukee)

Ko se je drugo jutro Helena prebudila, je šla najprvo pogle-dat v kuhinjo, ako je mati po-konci, ker pa je tam ni bilo, je stopila v spalnico, prepričana, da je starše nočna vožnja utru-dila in da še spita. Nekaj časa stoji vsa prestrašena pred vr-atmi, nato pa se okorajši in jih od-pre, tedaj pa vidi, da je postelja nedotaknjena. Silno se je pre-strasila in je skoro zakričala na glas.

"Mama, mama, ate, ate, kje sta? Morda vaju ne bom nikoli več videla," je jokala.

Končno se je malo pomirila in stekla na cesto z nado, da bi za-gledala njihov avtomobil. Toda na cesti vidi mnogo avtomobi-lov, ki drve od vseh strani, a nobeden ne okrene proti hiši. Že je bila vsa obupana in še bolj žalostna, toda tedaj okrene neki avtomobil z betonske ceste in za-vije proti hiši.

"Ate in mama prihajata!" je veselo vzkliznila sama pri sebi in si obrisala solze.

Ko pa avtomobil privozi v bli-žino hiše, dekle takoj spozna, da ni njihov avtomobil. V avtomo-bilu je sedela samo ena oseba namesto dveh. Helena odhiti v hišo in prestrašena ugiba, kdo bi bil in kaj hoče.

Tujec pride do vrat in potka in vpraša prestrašeno Heleno, ako je to dom Andreja Jagra.

"Seveda je," odgovori Helena, "toda mati in oče sta šla v me-sto včeraj in ju še ni domov."

"Ali si ti hčerka Andreja Ja-gra?" dalje vpraša tujec Hele-no.

"Sem," odgovori ona. Nato pa jo tujec vpraša, kako ji je ime. Ona mu hitro odgovori in pove svoje ime. Tujec pa jo nato še vpraša, ako ima kakšnega brata ali sestro. Ona mu odgovori, da je edina hčer.

Helena se je pričela tresti kot bilka na vodi, kajti pričela je slutiti, da se je nekaj hudega zgodilo. Tujec pa nato zopet podvzame besedo z žalostnim glasom: "Helena, tvoj oče in mati sta mrtva. Bila sta ubita nedaleč od mesta Cook na želez-niškem križišču, ko se je avto, ki sta ga vozila, zaletel v vlak."

Heleno je strašna novica tako (Dalej na 3. strani.)

Angleški vojaki rešujejo v Grčiji—ne demokracijo, marveč monarhizem in reakcijo. Slika kaže operacije in posledice čet v Atenah. Na splošno je angleško ljudstvo proti tej vladni politiki, toda je brez moči...

"Da se razčistijo pojmi" -- ali debata dveh urednikov

Odgovor na urednikov odgovor

II

Br. urednik me vprašuje: "To da se nisi nasedel tej (lopotovski) propagandi, kateri propagandi si potem nasedel?" V starem kraju nisem bil -- pravi dalje -- torej od nekoga sem moral dobiti informacije in te informacije so morale biti podobne "informacijam," ki jih je širila velebrska vlada v Londonu, kajti drugače bi si ne mogel ustvariti enake sode o osvobodilnem gibanju in partizanih.

O sveta naivnost! Urednik sam napol priznava, da je "nasedel" partizanski propagandi, zato mora vsako "nasedeti" -- drugače se svet ne vrti.

Največ informacij o položaju v Jugoslaviji mi je dala -- believe it or not -- partizanska propaganda sama. Razlika med nama, br. urednik, je v tem, da ti si partizansko propagando iz tega ali onega vzroka pogoltnil s klopč, lasmi in dlako vred -- kljub temu, da je bila, kakor praviš -- sem pa tam "nategnjena" (!) -- jaz pa sem jo položil na mizo in jo dobro analiziral s svojim merilom (kriterijem), ampak analiziral sem drugače, kakor si ti svoje možganske fakultete! In kmalu sem videl in vedel, kje smo. To so od časa do časa potrdili nevtralni poročevalci, ki so direktno ali indirektno prišli v dotiko s partizani; nadalje potrdilo sem dobil v nekaj številah podtalnih listov, ki so takrat izhajali v Sloveniji in katere so prišle v moje roke.

Komunisti niso od včeraj na svetu. Kdor hoče, jih lahko dobro pozna. Dovolj "trubla" so povzročili delavcem, posebno demokratiziranim socialistom, po vsem svetu med prvo in drugo svetovno vojno. Zgodovina našega vrsta krvavih izgrediv, pučev, individualnih umorov, razdorov, krvnih likvidacij, jeuitiskih intrig itd. skoro v vseh deželah na rovaš komunistov. Vse to ni bil noben babbav, kakor ti praviš, br. Garden. Sam dobro veš to, saj si pisal v Prosveti o tej stvari in Stalina si nazval Groznega. Kar se je go-dilo na Španskem, kjer so Stali-novi pristaši sredi civilne vojne s fašisti ubijali socialiste in de-mokrate ter zadavili vladno Lar-ga Caballera, kar drugače niso mogli kontrolirati republike in lojalistične fronte, tudi ni bil babbav. Kakšne lopovščine so počenjali v Nemčiji, kjer so in-direktno pomagali Hitlerju na kr-milo, je stvar zgodovine.

Mar-mišli, da so jugoslovanski komunisti izjema? Komu-nisti vseh dežel naj bi bili hudiči, le jugoslovanski so angeljčki? Otroci to lahko verjamejo. Po-vozd komunisti prejemale navo-dila iz Moskve, le v Jugoslaviji so neodvisni? Josip Brozovič (Tito) se je zato vezbal v Rusiji na stroške sovjetov, da bo potem lahko nekaj delal v Jugoslaviji na svojo pest v interesu naroda, ne pa v interesu Stalinove dik-tature? Kdor to verjame, je zrel za nebesa.

Tukaj je nekaj dejstev: Jugoslavija je bila invadirana v aprilu 1941, partizani so se pa porodili v jeseni istega leta. Zakaj ne prej? Zato, ker je bi-la Rusija invadirana še le v ru-siju in pred to invazijo Rusije so komunisti v Jugoslaviji bob-nali -- kakor so bobnali v Ameri-ki in v vseh drugih deželah za časa pakta med Hitlerjem in Sta-linom -- da je vojna med Nemci-j in Anglijo imperialistična in so se norčevali iz obrambe pred fašisti in naciji. Komunisti so se zdržali in se čez noč prelevili v velike "patriote" še le po Hit-lerjevem napadu na Rusijo.

V avgustu 1941 je prišel hrvaški komunist Josip Brozovič (Ti-to) -- ki se je kasneje sam posta-vil za maršala in katerega ti, br. urednik, nazivaš velikega, kakor si prej nazval Stalina za Groz-nega (z romantičnimi nazivi si se radi radodaren!) -- v Jugoslavijo. Prišel je z letalom iz Rusije, kjer se je nahajal od časa, ko je zapustil Španijo po porazu lo-ja-listov. Brozovič je potem orga-niziral partizansko gibanje pod imenom "osvobodilna fronta" in je razglasil, da namen gibanja

je osvoboditev Jugoslavije iz-pod nacifašističnega jarma -- v resnici pa je bil namen, da parti-zanska agresivnost potegne čimveč nemških divizij v Ju-go-slavijo in na ta način jih pojde toliko manj v Rusijo. To je bilo tako prozorno, da je lahko videl vsakdo, kdor je hotel dvakrat pogledati to stvar. Pozneje ak-tivnosti partizanov tamkaj so to neštokrat potrdile.

Ko se je partizansko gibanje razmahnilo proti koncu leta 1942, so bili ameriški komunisti v New Yorku in hrvaški komunisti v Pittsburghu prvi v Ameriki, ki so ga razbojnali. Odkod so do-bili informacije? Ne skozi Lon-don, kajti imperialist Churchill takrat še ni imel dogovora s Sta-linom, da bo pomagal Titovim partizanom. Dobili so jih iz Moskve, ki je bila do pakta med Churchillom in Stalinom edino izhodna partizanske propagan-de za Ameriko. Br. urednik pravi, da je bila partizanska propa-ganda "sem pa tam nategnjena". To je skromno rečeno. Naj bi br. Garden raje priznal, da sta Daily Worker in Narodni Glas-nik s sopotniškimi listi vred parti-zane in Tituša takoj od začeti-ka tako nategnili navzgor, da sta kmalu naredila iz komarja slona. Komunisti in sopotniki so sami dajali najboljše informa-cije o terorizmu partizanov.

Glavni vodja partizanske pro-pagande med ameriški Slo-venci je bil takoj od začetka Adamič, častni predsednik San-sa. Adamič je bil odpr. Cesar še nismo vedeli, nam je on po-vedal javno in na "tajnih" se-stankih. V članku v magazinu Harpers se je očitno, dasi indi-rektno, bahal s političnimi umo-ri, ki so jih partizani izvršili na Slovenskem. Demokratizirani so vedno obsojali zavrat-ne politične umore, izvršene nad komur koli, in obsojali jih še danes. Med podtalnimi listi iz starega kraja, ki sem jih prejel, je bila tudi številka "Slovenske-ga poročevalca," ki je bil takrat in menda je še zdaj glavno gla-silo komunistične stranke v Slo-veniji. V tem listu, ki še danes služi Sansu za propagando, so se starokrajaki komunisti tudi očitno bahali s svojimi zavrat-nimi umori in grozili so z novi-mi umori. Če sem torej pisal v Prosveti, da so partizani teroristi, sem imel dokaz. Sami so se bahali. To ni babbav, br. Gar-den, je fakt.

V januarju 1943 je imel Adamič "tajni" sestanek v Chicagu. Zraven sem bil tudi jaz. Vprašal sem ga, če ve, da je to ko-munistično glasilo. Pritril je, da ve. Nato nam je povedal, da je Boris Kidrič, slovenski komu-nistični vodja, surov človek, ki je nekoč grozil, da bi najraje po-bil vse svoje nasprotnike, če bi mogel. Povedal nam je tudi, da je v partizanski armadi okrog petnajst odstotkov "hoodlumov" ali propalce, ki so samo zato zra-ven, da lahko krajejo in ropajo. Kateri lopovski propagandi je torej Adamič nasedel? -- (Se nadaljuje.)

Ivan Molek.

Komentar urednika

Pomen prvih treh odstavkov, posebno tretjega, je da smo vsi drugi, ki smo "nasedli" parti-zanski propagandi -- bedaki, sle-va, samo br. Molek se zna po-globiti v stvar, jo razčleniti in si ustvariti pravičen zaključek. To je v resnici višek "treniranja", kakršnega mi, ubogi plebejci, ne posedujemo. Te vrste "superior-ni" ljudje so tudi okrog Ameri-ške Domovine, Srbohrana, New Leaderja in -- yes -- celo Rado Staut spada v te "izvoljene" kro-ge. Vsi ti ljudje so prišli do ena-kih zaključkov, seveda čisto "sa-mostojno", brez vsake propa-gande, toda lahko iz drugačnih motivov -- vsaj br. Molek se ote-pa njih družbe, čeprav ga ta družba šteje v svoje kroge v po-gledu Jugoslavije.

In zaključki vseh teh ljudi so, brez ozira na različne (?) moti-ve, da je osvobodilno gibanje v Jugoslaviji od vrha do tal nič drugega kot gol komunizem naj-bolj pošastne vrste, da ne počej-njajo nič drugega kot ropajo in moreni požigajo in nedolžne ljudi žive zakopavajo v gro-bove, pa režejo ušesa in nosove.

Sploh vrše največja grozodej-stva, ki si jih je zmožna ustva-riti najbolj sadišična in per-verzna domišljija.

Mogoče mislite, da je vse to izmišljeno v mojih možganih ra-di efekta. Ne. Vse to sem čital, kakor je nedvomno čital tudi br. Molek, v nepodpisanih izjavah in "dokumentih", ki so prišli v Ameriko iz Ljubljane. Vse to je krožila pod vodstvom rev. Ambrožiča širom Amerike tudi Zveza slovenskih župnij v svojih brošurah, kakor tudi Ameriška Domovina. Kvizlingi v Sloveni-ji so si preskrbeli nepodpisane izjave "demokratičnih" in "re-pristranskih" elementov, kakor tudi izjave nepodpisanih "socia-listov", jih s posredovanjem va-tikanske diplomatske pošte po-slali v London, od tam pa v Ameriko svojim zaupnikom, ki so jih tukaj razmnožili in raz-delili.

Ena teh "nepristranskih" iz-jav ("nepristranost" je bila po-sebno poudarjena) je vsebova-la dolgo listo -- imena in kraje in datume etc. -- partizanskih gro-zdejev. Partizanski krogi so po-tem ogorčeno zanikali tisto ob-tožnico in dejali, da so vsa na-vedena in še mnoga druga gro-zodejstva izvršili Italijani in slo-venski belogardisti, ki so sode-lovali z njimi, zdaj pa z Nemci.

Vprašanje je, komu ali kateri propagandi hočete verjeti. Da so se vršila in še vrše grozodej-stva, ni dvoma in je tudi doka-zano. Nihče, kdor ni sadiš, se ne veseli grozodejev. Toda vprašanje je, na katero stran se postavite -- srednje poti tukaj nill: na stran onih, ki se bore za osvoboditev nar da iz-pod fašističnega suženjstva, ali na stran kvizlingov in belogardi-stov, ki so s svojim sadizmom še huji kot so okupatorji, kakor smo nedavno čitali v Prosveti v nekem pismu iz startega kraja in tudi že prej iz drugih virov.

S tem ne mislim reči, da se je Molek postavil vedoma in di-rektno na stran nacifašističnih okupatorjev in kvizlingov. Toda dejstvo, da obsoja le partizanska oziroma "komunistična" "gro-zodejstva", brez ozira, kakšna so (tukaj imam v mislih le Jugosla-vijo) in ali so opravičljiva vsaj toliko kot so opravičljiva slična, to je "legitimna" ali "zakonita" vojna grozodejstva s strani so-vražnih vojakov -- to vprašanje čisto prezre. Popolnoma preze-dejstvo, da bi bili žrtve partizan-skih umorov, nad katerimi se on zgraža, navadni izdajalci in naj-mo-veje propalce slovenskega na-roda, ki so zakrivila, da je bilo po-okupatorjih umorjenih ali odo-vedenih v ujetništvo tisoče in tiso-če rojakov. O tem so neizpodbit-ni dokazi -- skoraj sleherno pi-smo iz starega kraja to omenja in na razpolago so tudi drugi viri.

Kdor se postavi na stališče, da je -- absolutno in brez vsakega pridržka proti vsakemu gro-zodejstvu, proti vsakemu umoru, tedaj mora biti na vsej črti in brez pridržka proti vsaki vojni, tudi proti sedanjji, ki jo bar-barstvu z obeh strani daleč nadkri-ljuje vsa vojna grozodejstva v preteklosti. Ampak vsi vemo, da Molek ni noben verski ali huma-nitarski pacifist. Nasprotno je že večkrat zapisal, da mu je smrt in torej tudi vojna ljubša kot sužnost, posebno nacifaši-istična sužnost.

In vendar glede Jugoslavije obsoja le partizane, in to iz neke-ga navideznega humanitarskega pacifizma, čisto pa ignorira gro-zodejstva, ki jih vrše domači kvizlingi v družbi in službi bar-barskega okupatorja za potlači-tev, zaslužnje in uničenje last-nega naroda. Pri tem se sklicu-je na neko svojo superiorno in-teligenco, na svojo hladnost in treznost, ki mu je omogočila, da je vso propagando iz starega kraja, partizansko kot kvizlin-ško in klerofašistično lepo "po-ložil na mizo, jo dobro analiza-l s svojim merilom (kriteri-jem) -- in kmalu videl in ve-del, kje smo --"

Kako lepo, prijetno, modro in -- superiorno se to glasi! In če poleg tega neko pravi, da se je Adamič "očito, dasi indirektno bahal s političnimi umori" v magazinu Harpers in poleg tega še doda, da so se v Slovenskem poročevalcu "starokrajaki komu-nisti tudi očitno bahali s svoji-mi zavratnimi umori in so gro-zili z novimi umori" -- potem mora seveda biti proti takim iz-rodkom človeštva. S pomočjo svoje superiorne inteligence bo napravil zaključek, da so parti-

zani nič drugega kot -- "teroristi", "morilci", "toljovaji" etc., etc. Kajti imaš ne samo "do-kaz", marveč "neovrgljiv dokaz." Slednje namreč, če v svoji hlad-ni superiornoosti vržeš na ju-go-slovansko osvobodilno gibanje še senco vseh kriminalstev, ki so jih izvršili komunisti v Španiji, Nemčiji, Rusiji in drugje. In če še omenjaš neko Adamičovo iz-javo na nekem "tajnem" sestanku o Kidričevi surovosti in ne-kekm odstotku propalce v parti-zanski armadi, je "dokaz" o parti-zanski moralni propalosti in kriminalstvu ne samo neovrg-ljiv, marveč -- pribit.

Da so v partizanskih vrstah tudi propalce, ni nobenega dvoma. Saj jih najdemo še v cerkvi, med angelji, v "najboljši" druž-bi, sploh povsod. Yes, so tudi med navadnimi delavci in kme-ti in biznismani in med tako zva-no inteligenco.

Toda navadnemu plebejcu kot je pisec teh vrstic se vsekakor čudno vidi, da se je narod po-sebno v Sloveniji v ogromni ve-čini pridružil tako moralno propadlemu in kriminalnemu giba-nju kot je Osvobodilna fronta pod vodstvom bedastega Vid-marja, sadišičnega Kidriča in kriminalnega Tita. To je za nas plebejce uganka, katere nam do danes ni rešila še nobena supe-riorna inteligenca.

Mogoče se je pridružil zato, ker je tudi velika večina tega naroda moralno propadla in je nagnjena h kriminalstvu, ali pa toliko nevedna, da ne ve, kaj dela in kaj hoče, marveč se pu-sti voditi za nos mali skupini dobro treniranih in discipliniranih komunistov, ki narodu po-osvoboditvi izpod okupatorja za-drignejo zanjko na vrat? Če je temu tako, potem smo mi na-vedni plebejci v veliki zmoti in morajo biti v pravem slovenski kvizlingi in belogardisti s škofom Rožmanom in generalom Rupnikom na čelu, na Hrvaškem pa paveličevci in v Srbiji nedelčevci, vsaj "demokratični" in pa starorežimovci.

Nekdo je tukaj v veliki zmo-ti: ali smo mi navadni plebejci, ki vidimo v osvobodilnem giba-nju v starem kraju nekaj resni-ko velikega, ali so pa -- superi-orni ljudje, ki vidijo in obsojajo le terorizem in banditstvo parti-zanov, ne pa kvizlingov in belo-gardistov.

Pisec teh vrstic nima namena, da bi zagovarjal početje komu-nistov in kominterne pred juni-jem 1941. Bilo niso in še danes niso nič drugega kot služabniki in orodje Moskve. Glede tega vprašanja ni med mano in Mol-kom nobenega spora. Pred Hit-lerjevimi navalom na Jugosla-vijo so tudi jugoslovanski komu-nisti, kolikor nam je znano, ver-no sledili tedanji "liniji" kom-interne, ki je bila indirektno tu-di v službi Hitlerja kot peto ko-lo. Tudi ni nobenega dvoma, da jih je Hitlerjev napad na Rusijo tudi v Jugoslaviji, kakor povsod, pogljal v akcijo še z večjo vne-mo, kakor je, najbrže tudi mno-gje nekomuniste, toda simpatike Sovjetske Rusije.

Toda kolikor nam je znano, je bilo partizansko gibanje organi-zirano v poletju, ne šele v jese-ni 1941. Osvobodilna fronta v Sloveniji je bila formalno usta-novljena na sestanku predstavi-nikov vseh političnih strank, ra-zen režimske Slovenske ljudske stranke, in drugih skupin 14. ju-lija. Približno isti čas je bila ustanovljena tudi v Srbiji. In-ciativa za ustanovitev organi-ziranega odpora proti okupatorju je prišla od komunistov, kar jim pisec teh vrstic ne šteje v zlo, marveč v kredit. Hrbtenica pa so bili "hostarji", ki so se v Slo-veniji pojavili takoj po nacifaši-istični okupaciji.

Da so komunisti danes v Ju-go-slaviji močan in vpliven politi-čni faktor, ni nobenega dvoma. Toda po vseh poročil-ih iz starega kraja -- iz parti-zanskih virov, še bolj pa iz po-ročil anglo-ameriških vojaških misij in častniških poročeval-cev -- se komunisti na vsej črti obnašajo demokratično v teoriji in praksi. Če so se le "potuhni-li", kot na pr. miali br. Molek, ali pa se v resnici spremenili, bo po-kazala bodočnost.

Anton Garden.

Proslava osvoboditve Belgrada v Mehiki

Dasi je že precej zakasnelo moje poročilo, nameravam da-nes vsekakor vsaj na kratko opi-sati najslajnejši nastop, kar jih je še do danes doživela naša ma-la tukajšnja naselbina pred šir-šo mehiško javnostjo.

Dva dni po osvoboditvi ju-go-slovanske prestolnice izpod krut-edga nacijskega jarma je pri-re-dilo naše tukajšnje društvo Yu-goslavia Libre" v sijajnem Mo-drem salonu "Sans Souci" velik in slovesen banket, tako z neme-nom, da na ta način proslavi znameniti dogodek sam, kakor tudi, da sprejme javno ob tej priliki od mehiškega "Comité de Ayuda al Ejército Libertador y Guerrilleros de Yugoslavia" zdravila in denar, ki jih je sled-nji dotlej nabral v pomoč našim hrabrim borcem v stari domo-vini.

Takoj ob otvoritvi slavnosti je izročil general Alberto Zuno Hernandez, predsednik mehiške-ga Titovega pomožnega komite-ja, rojaku J. Z. Listu, predsedni-ku "Svobodne Jugoslavije" v Mehiki, detajliran pergament, v katerem so bila naznačena po-leg imen mehiških farmacevtskih tvrdk podrobno vsa zdravila, ki so jih slednje podarile komiteju v pomoč naši stari domovini. Naj kar obenem pri tej priliki takoj omenim, da so bila ta zdra-vila (skupno 21 velikih zabojev v približni teži ene tone in vred-nosti okrog štiri tisoč dolarjev) že odposlana na naslov ZOJSA v New York v upanju, da še pra-vočasno dosežejo jugoslovansko ladjo, ki je imela tiste dni do-morajo biti v pravem slovenski kvizlingi in belogardisti s škofom Rožmanom in generalom Rupnikom na čelu, na Hrvaškem pa paveličevci in v Srbiji nedelčevci, vsaj "demokratični" in pa starorežimovci.

Nekdo je tukaj v veliki zmo-ti: ali smo mi navadni plebejci, ki vidimo v osvobodilnem giba-nju v starem kraju nekaj resni-ko velikega, ali so pa -- superi-orni ljudje, ki vidijo in obsojajo le terorizem in banditstvo parti-zanov, ne pa kvizlingov in belo-gardistov.

Pisec teh vrstic nima namena, da bi zagovarjal početje komu-nistov in kominterne pred juni-jem 1941. Bilo niso in še danes niso nič drugega kot služabniki in orodje Moskve. Glede tega vprašanja ni med mano in Mol-kom nobenega spora. Pred Hit-lerjevimi navalom na Jugosla-vijo so tudi jugoslovanski komu-nisti, kolikor nam je znano, ver-no sledili tedanji "liniji" kom-interne, ki je bila indirektno tu-di v službi Hitlerja kot peto ko-lo. Tudi ni nobenega dvoma, da jih je Hitlerjev napad na Rusijo tudi v Jugoslaviji, kakor povsod, pogljal v akcijo še z večjo vne-mo, kakor je, najbrže tudi mno-gje nekomuniste, toda simpatike Sovjetske Rusije.

Toda kolikor nam je znano, je bilo partizansko gibanje organi-zirano v poletju, ne šele v jese-ni 1941. Osvobodilna fronta v Sloveniji je bila formalno usta-novljena na sestanku predstavi-nikov vseh političnih strank, ra-zen režimske Slovenske ljudske stranke, in drugih skupin 14. ju-lija. Približno isti čas je bila ustanovljena tudi v Srbiji. In-ciativa za ustanovitev organi-ziranega odpora proti okupatorju je prišla od komunistov, kar jim pisec teh vrstic ne šteje v zlo, marveč v kredit. Hrbtenica pa so bili "hostarji", ki so se v Slo-veniji pojavili takoj po nacifaši-istični okupaciji.

bert Bodard; prvi tajnik ameri-škega poslanstva, mr. Gibson (ameriški poslanik sam je bil ta-čas v Združenih državah, pač pa je došla njegova žena); senor Masanes, prvi tajnik urugvaj-skega poslanstva; tajnik češke-ga poslanstva ing. Josef Smut-ny; prvi tajnik kitajskega posla-nstva (imena se ne spominjam; novi kitajski poslanik tedaj še ni bil dospel v Mehiko); Jacques Berthéte, častniški ataše fran-coskega poslanstva -- poslanik sam je bil tačas istotako izven Mehike, došla pa je njegova že-na; mehiški generali Alberto Zuno Hernandez, Cristobal Guz-man Cardenas in Jose L. Amez-za; španski republikanski gene-ral Antonio Cisneros; pisatelj Egon Erwin Kisch; ameriški ča-stniški poročevalci C. I. Ro-che (Allied Labor News), Alfred J. Brooks (Reuter) ter Noel Lindsay (Interallied Information Service); ruska operna pevka Sonia Verbitski; operna dirigen-ta Carl Alwin in Ernst Roemer; Ludwig Renn, predsednik "Svo-bodne Nemčije" v Mehiki ter bivši komunistični poslanec v nemškem parlamentu; pisatelj Paul Merker; Lic. Francisco A. Benavides, predsednik Mehiške-ga geografskega in statističnega društva; Lic. Aaron Pelaez, za-stopnik Narodnega politehnī-čnega instituta; prof. Samuel Ra-mos, predsednik Mehiške komi-sije za intelektualno kooperaci-jo (odsek naučnega ministrstva v Mehiki); predsednik "Svobod-ne Ogrske" v Mehiki, predsednik španske komunistične stranke itd. itd.

Pa dovolj imen! Kdo naj bi se le vseh spominjal? Bila je to proslava, ki nam bo vsem ostala še dolgo v spominu -- in propaganda za našo domovino, kakršnih le malo!

Kot sem že prej omenil, so bi-li vsi govori oddajani v širni svet po radiu. Obenem je tu-kajšnji kinematografski atelje (weekly news-reel) EMA-Noti-ciero Mexicano povzel najzani-mivejše prizore slavnosti za svoj običajni tednik št. 97 in kazal sli-ke naslednji teden v večini tu-kajšnjih kinematografskih gle-dališč -- our first successful break into the Mexican movies!

A da ne bo govora v mojih poročilih iz daljne "stare" Me-hike le o banketih, javnih shod-ih in drugih sličnih prireditvah v gledališčih, o vojaških para-dah v počast naših hrabrih parti-zanov in podobnem, priprav-ljam za prihodnji moj dopis od tukaj -- docela novo snov.

J. Z. List.

predsednik "Svobodne Jugoslavije" v Mehiki.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

prestrašila, da se je onesvestila in padla na tla. Tujec jo naglo pobere in ji prične z mrzlo vodo močiti čelo. Ko je prišla nesre-čna deklica k zavesti, je vprašala tujca, kje sta trupli njenih star-šev.

"V mestu Cook, v okrajni mr-tvašnici," ji žalostno odgovori tujec in premilja, kaj bi storil z deklico. Misli si je, ako jo vzame s seboj, bo imel sitnost z njo, ako pa jo pusti samo, bi mogoče tudi ona od žalosti umr-la. Ko tako premišljuje, kaj bi storil, se končno odloči, da bo najboljše, če jo vzame s seboj in ji reče:

"Helena, obleci se in pojdi z menoj, da boš videla starše še danes in prostor, kjer sta bila ubita."

Helena nekaj časa premišljuje, ali bi šla z njim ali ne, nato pa privoli in se praznično oble-če.

Kmalu sta dospela do usode.

polnega železniškega križišča; tujec ustavi avto in izstopi ter ukaže Heleni, da mu sledi. Na-to jo odvede k razbitemu avto-mobilu, ki je še vedno tam ležal. Helena prične ogledovati avto-mobil, tedaj pa zapazi kri na se-dežu in zakriči: "Oh, moj Bog, to je kri mojega očeta in mate-ri!" nakar se nezavestna z gru-di na zemljo. Avtomobilisti, ki so videli ta žalostni prizor, so pričeli izstopati iz avtomobilov in vpraševali, kaj se je deklici zgodilo. Tujec jim pove žalost-no zgodbo, nakar oni izrazijo ob-žalovanje in se odpeljejo. Eden izmed njih pa je pomagal tujcu deklico nesti v avtomobil.

Tujec je pogljal avtomobil s polno brzino. Helena pa je prišla k zavesti malo poprej pre-den sta dospela do okrajne mr-tvašnice. Tujec ji nato reče: "Helena, sedaj sva na cilju. Iz-stopi, da te odvedem k truplo-ma tvojega očeta in matere, ki ležita v tej stavbi v krstah drugo poleg drugega. Ko je Helena zagledala svoje starše v krstah, se je zopet onesvestila. Tujec naglo stopi k nji, jo dvigne, ne-kdo drugi pa ji prinese vodo, nakar jo odpeljejo v bolnišnico.

Ko je vodstvo mrtvašnice zve-lelo, da je Helena prišla k za-vesti, je poslalo neko osebo k njej, da poizve, ali ima kaj so-odnikov. Ona odgovori, da jih ima in pove naslove. Sorodnike so takoj obvestili o smrti An-dreja Jagra in njegove žene ter jih pozvali, naj takoj pridejo v mrtvašnico v mesto Cook. Sorod-niki so se takoj podali na pot, o smrti pa so obvestili tudi sose-le in žalostna novica se je takoj raznesla po vsej naselbini.

Johna, ki je bil brat Heleni-nega očeta Andreja, in njegovo ženo so v mrtvašnici vprašali, kje hočeta, da položijo Andreja in njegovo ženo k zadnjemu po-litku. "Na domačem pokopali-šču," odgovori John in zahteva, da trupla takoj prepeljejo na nje-govi dom. Seveda so takoj ugo-dili njegovi zahtevi. Povedali so mu tudi, da se nahaja hčerka Helena v bolnišnici, kamor so se peljali, ker je zbolela od ža-losti.

John in njegova žena sta se nato takoj napotila v bolnišnico, da poizvesta, ako je dovolj okre-vala, da bi jo vzela domov. V bolnišnici so ju zagotovili, da ji je bolje in da jo lahko vzameta domov. Seveda, vzela sta jo ta-koj na njun dom, da je tja do-spela še prej kot trupli. Ko jo dospeli tja, je bilo zbranih že mnogo ljudi, ki so čakali na tru-pla. Trupla sta kmalu dospeli in položili so ju drugo poleg dru-gega, občinstvo ju je pa oblo-žilo z vencii in cveticami.

Helena je sedela na solu, jo-kala in kričala. "Kaj mi je se-daj storiti, ko nimam matere in ne očeta? Najbolje bi bilo, da bi tudi mene položili v grob z nji-ma. Ljudje so bili silno ganje-ni in brisali so si solze, ki se jih niso mogli ubraniti.

Brat John je takoj odhitel k župniku, mu naznanil smrt svo-gega brata Andreja in njegove žene Katke, nakar sta se dogo-vorila glede pogreba. Pogreb sta določila za naslednji dan ob desethi dopoldne. Župnik pa je takoj vprašal, ako sta imela po-kojnika kaj denarja, potem bi ju lahko pokopal z mašo. "Seve-da sta imela denar," je odgovo-ril brat John. "Imata tudi lepo posestvo in živino, poleg tega pa sta tudi zavarovana za \$10.000. Aha, aha," je pristavil župnik, "potem pa bo Bogu ve-liko bolj dopadljivo, da ju po-kopljemo z mašo." John prista-ne na župnikovo sugestijo, na-kar odide.

(Dalje prihodnjic)

WHERE THE FUEL GOES

NAZNANILO IN VABILO

Delniška seja delničarjev SLOVENSKEGA DELAVSKEGA DOMA, 15335 Waterloo Rd. (Collinwood) -- Cleveland, Ohio, se vrši

v petek, dne 26. januarja 1945

Prosi se delničarje in zastopnike društev delničarjev, da se se seje udeležijo polnočestvino.

DIREKTORIJS SLOV. DELAVSKEGA DOMA.

RDEČA KOKARDA

Roman iz velike francoske revolucije

STANLEY WEYMAN

(Nadaljevanje)

"Vas je zgrabila za orožje!" sem hlipal. "Zapaliti hočejo grad in gospodična Deniza je doma! Ti, Gilles, zajaši konja; dirjaj brez oddiha v Cahors in povej to gospodu markizu. Reci, naj zbere kar največ ljudi in naj prihitijo na pomoč. Ti, Andre, pa hiti v Saux. Pokliči abbeja Benoita... in prosi ga, naj stori, kar le more."

Namestu odgovora sta stala pred menoj z odprtimi usti in zijala v temo.

"Pa kobilica, gospod?" je nato bedasto vprašal eden izmed njiju.

"Ose!" sem zavpil. "Vrag naj jo vzame! Kdo se zdaj meni za kobilico! Ali ne razumeš, da je grad v nevarnosti?"

"A vi, gospod?"

"Gledal bom, da pridem z vrtno strani v grad. Ganita se! Na pot, prijatelja! Sto liver vsakega izmed vas, če rešimo grad!"

Rekel sem "grad," ker nisem hotel govoriti o tistem, kar mi je bilo pred vsem na umu; zakaj na to, da naj pade nedolžna deklica v roke tvežer, me je bilo še mislijo strah. A prav ta misel je bila tista, ki mi je dala moč, da sem se po odhodu svojih slug prerinil skozi goščo, kakor da je tenka pajčevina. Z brezumno naglico sem stekel čez polja in mimo vasov ter krenil proti vrtovu, ki so se dotikali iztočnega krila gradu. Ograjeni so bili samo z živo mejo in plotom iz deska; ko sem preskočil ta plot, sem imel svobodno pot v neposredno bližino zgradbe. Ozka stranska vrata so vodila iz gradu na vrt in z vrta na hodnik, ki se je končaval v veliki grajski veži. Grajsko poslopje je imelo dve stranski krili in srednji del. Sto korakov od pročelja se je začela valika ulica; široka, prašna pot je spajala glavni portal z vhodom, čigar mrežna vrata so bila podnevi in ponoči odprta.

Uporniki so imeli po tem takem kaj kratko pot; nikakoli ovira jih ni ločila od poslopja; če bi prišli do to, bi našli samo na nezavarušana okna in vrata — ako so bila vobče zaprta.

Ves poten in prašen sem planil v črno temo, ki je ovijala grajske zidove, in dospel do vrat. ... Zazdel sem se vanje z ramenom. Držala so! Upirala so se mojemu obupu, ko je bila vsaka sekunda dragocena! Luči plamenice sicer nisem videl in kričanja množice nisem čul, zakaj vogal gradu mi je bil na poti — a tem bolj živo sem si v duhu predstavljal bližanje napadalcev; mislil sem, da morajo biti že pri velikih vratih.

Zaman sem razbijal in stresal kljuko. Nazadnje sem pozabil vso opreznost; jel sem kličati, čedalje glasneje in glasneje. Čez dolgo večnost — tako se mi je vsaj zdelo — sem začel negotove korake, ki so se bližali hodniku, in sem zagledal pod vrati trak svetlobe. Še trenutek in meketajoč glas je vprašal:

"Kdo je?"

"Vikont de Saux," sem nestrno odgovoril, "vikont de Saux! Spustite me noter! Spustite me noter, pravim!"

"Ali, gospod," je odvrnil glas, ki je postajal čedalje bolj klavrn, "kaj pa je vendar takega?"

"Kaj je? Grad hočejo zažgati, budalo!" sem kričnil. "Odprite, odprite, če nočete živi zgoriti!"

Po kratkem obotavljanju je strahopetec vendarle odklenil. Urno sem planil v tesni hodnik z umazanimi, razpokanimi stenami. Brezbov, od starosti že bedast sluga, ki sem ga bil večkrat videl, kako je v predsobju navijal volno, je stal pred menoj z železnim svečnikom v roki. Ko me je zagledal, mu je luč omahnila; debelo me je pogledal in od začudenja zazijal. Videč, da se od njega nimam česa nadejati, sem

ga odrinil in sam zapahnil vrata. Nato sem mu vzel svečnik iz rok.

"Brž!" sem velel, tresoč se od razburjenja.

"Peljite me h gospodični."

"Aa? Kaj pravite, gospod?"

"Na vrh me pelji, ose! Na vrh!"

Hotel je nekaj reči, toda nisem ga utegnil poslušati. Ker sem poznal pot in sem imel luč v rokah, sem ga pustil, kjer je bil, in sem stekel po hodniku. Veža je bila vsa tema; moja lučka jo je razsvetljevala komaj toliko, da sem se mogel razgledati. Vrata so bila zabarikadirana. To videč sem se obrnil proti stopnicam. V trenutku, ko sem stopil nanje, se je stari sluga, ki je tekkel za menoj, spotaknil ob kolovrat, ki mu je stal na poti. Kolovrat se je preymnil z ropotom, ki mu je zgoraj odgovoril rob javkajočih in tarnajočih glasov. Ko sem pritekel na vrh, sem našel večeke zbrane okoli lojenke, ki je s svojim slabotnim brljenjem dajala priložnost za bolj klavrnico. Najbližja dva, star lakej in kuhinjski deček, sta preplašeno buljila vame z očmi. Za njima so trepetale tri ali štiri ženske in vekaže stiskale obraze druga drugi v krila.

Starec je meketaje zaklel, trudeč se, da bi jih pomiril.

"Kje je Gargouf?" sem ga vprašal.

"Sel je zadelat vrata na zadnji strani."

"In gospodična?"

"Tamle."

To reki se je odmaknil in mi pokazal debelo zaveso, ki je zakrivala konicasto okno stopnišča. Zavesa se je zganila; Deniza je stopila izza nje. Otroško lice je bilo bledeše od zidu, a vendar čudno mirno. Na sebi je imela svetlo haljo, ki ji je ohlapno legala po telesu, in nerazčesani lasje so ji svobodno padali na rame. V blede svetlobi sveč in obči zmešnjavi, ki jo je obdajala, me izprva niti ni opazila.

"Ali se je Gargouf vrnil?" je vprašala.

"Ne, gospodična, toda..."

Sluga je baš hotel opozoriti name, ko ga je prekinil njen jezni vzklík.

"Naj ta budala utihnejo!" je rekla. "Oh, spravite jih proč! Niti same sebe ne slišim! In naj gre kdo po Gargoufa. Ali res ni med vami nobenega, ki bi bil za rabo?"

Eden izmed starih služabnikov se je ustrezljivo odpravil ter pustil šibko devojko samo sredi njenih prestrašenih ljudi. Videl sem, kako se je z vsemi močmi upirala grozi. Pred temno zaveso je bila lepota njenega obraza in njenih oblik še bolj vidna, toda občudovanje mi zdaj ni bilo na umu.

"Gospodična" sem dejal, "treba je, da pobegnemo skozi vrtna vrata."

Zdrznila se je in očel so se ji razširile.

"Gospod de Saux," je zamrmrala. "Vi tukaj? Ne... ne razumem vas. Mislim sem..."

"Vsa vas se je vzdignila zoper grad," sem nadaljeval. "Še trenutek in morajo biti tu."

"Tukaj so že," je odgovorila s šibkim glasom.

Hotela je samo reči, da jih vidi skozi okno, kako prihajajo; toda zamolkli hrup, ki se je dvigal zunaj in vsak trenutek bolj grozeče prodiral zidove, je dal njenim besedam drugačen pomen. Ženske so prebledele in spet zagnale svoj javk. Ena izmed njih je v krčevitem zdrilju groze prevrnila enega izmed svečnikov. Starec, ki mi je bil odprl, je zajokal.

"Tako mi smrti božje!" sem krinil osorno. "Ali ti gavrani ne mislijo utihniti?"

Zakaj hrup mi ni dal misliti — in baš premisleka je bilo v tem trenutku najbolj potreba.

(Dalje prihodnjik.)

Sinoči pa je nenadoma zatulilo skozi noč. Morje je postalo nemirnejše, zavrkalo je v oljnih gajih in med oranžnimi nasadi. Blizala se je nevihta, še bori so žalostno zajekali pred njo. Stara Jona je stopila k oknu in gledala po morju. Nenadoma so se prikradli od nekod črni oblaki, svinčeni so legli nad morje in zakrili zvezde.

"Bože moj!" je vzdihnila stara Jona.

Po črnem nebu so švigale ognjene kače in morje je strahotno zabobnelo. Ribiške in druge ladje so hitele v pristan, težka je bila pot po razburkanem valovju.

O kolikokrat je stari Jovo jedva utekel smrti, ki je iztegovala ob takih trenutkih svoje roke iz globin. Bil je vajen viharjev in ni se bal valov; ob takih nočeh pa je vendarle prihajal domov ves mrk in molčeč in je mrmraje legel na ležišče.

To noč je bil Andrejček sam in oče daleč na odprtem morju. Zbal se je in v njegovo srce je legla težka slutnja: Kaj — če se oče ne vrne več? Potem je mislil samo na to in je teže in teže pričakoval dneva, četrtega dneva, ko se bo njegova ladja vrnila v domači pristan.

Morda pa je bilo v teh slutnjah vendarle kaj resnice? Zakaj četrti dan je Andrejček ves žalosten pritekel iz pristanišča in že na pragu dejal stari Joni:

"Danes pa ni bilo ladje!"

"Ne?" je razprla ona svoje globoke oči. Moralo se je nekaj pripetiti! si je precej mislila. Taka noč, kakor je bila noč, Bože moj, ne pomnim je. V pristanu so valovi razbili dve ladji, zmetali na obalo nekaj čolnov na Bajiču odnesli skladišče, celo skladišče. Ne, ne, take noči še ni bilo. Zaskrbelo jo je, premišljevala je tako in drugače, ampak Andrejčku tega ni pokazala.

"E," je dejala tako tjavendan, "pa pride kasneje, proti večeru morda."

"Ampak," pravi Andrejček, "v pristanu je razbilo ladjo, obala je razdejana in skladišča ni več."

"Da, da," je rekla ona, "ampak ladja, na kateri se vozi tvoj oče, je velika — one v pristanu so se bile majhne."

No da, morda se je res samo zakasnila. Zvečer pojde Andrejček zopet v pristan.

Ko pa je popoldne stikal na obrežju z drugimi otroki za školjkami, je nenadoma pritekla na obrežje razmršena ženska in na ves glas povedala ljudem:

"Cetina je utonila!"

Cetina! je šinilo v Andrejčka — na tej ladji se je vozil njegov oče! Pogledal je po morju in srce se mu stisnilo v bolečini. Potem je stekel v pristan. Tam se je v hipu zbralo okoli razmršene ženske mnogo ljudi in ona jim je pripovedovala, kako je Cetina v viharju zavozila v pečine in kako so ji iz tuje pristanišča hitele ladje na pomoč.

"Pa je bilo že prepozno," je rekla. "Malo, prav malo so jih potegnili iz valov." Potem je na glas zajokala, menda je bila žena nekega mornarja.

Kmalu nato so pritekli od nekod otroci in žene in so vsi onemeli. Otroci so si prestrašeni pokrili obraz z dlanmi in ženam so se zasvetile oči. Stari možje so molče zastremeli nekam daleč na široko morje...

Morda pa se je njegov oče rešil? O, če je utonil! je v strahu pomislil Andrejček. No, morda pa vse to ni niti resnica... V teh mislih je stekel k stari Joni.

Večer je. Tih in žalosten je legel nad mesto. Nekaj velikega, nekaj strašnega visi nad zemljo iz temne noči. Ljudje hodijo v pristan, tu postajajo na pomolu, gledajo po morju in se zopet tihi vračajo domov; Cetine ni več.

Andrejček sloni ob stari Joni na oknu.

"Morda pa vendarle ni tako," pravi ona.

In strmita v noč in čakata trenutka, ko se bo na črni gladini prikazala luč. Pa se ni. Ob treh se je pričelo daniti — Cetine ni bilo...

Ob osmih dopoldne pa je priplula v pristanišče velika, bela ladja. Pravili so, da je ta reševala Cetino in da so nje oni, ki so jih še potegnili iz valov. Tedaj je nenadoma legel med žalostne matere, otroke in žene nov up: Morda je tudi naš med njimi...? In so hiteli z bolnimi

srca na pomol. Tudi Andrejček je stal med njimi in stara Jona ga je tolažila:

"Eeeeee," je zategnila, "če ga ne bo, e... boš pa pri nas ostal. S starim bosta ribarila in ti boš krmaril."

Potem si je zasenčila oči s potno dlanjo in z nagubanim čelom pogledovala na ladjin króv.

Topo je strmel Andrejček predse in iskal z vlažnimi očmi v valujoči gruči svojega očeta.

Zdaj pa zdaj je nestrno kričnila na obrežju čakajoča žena, mati, in otroci so pritaženo jekali.

V naslednjem hipu so se Andrejčku sunkoma iztegnile z obrežja njegove drobne roke in v njegovih očeh se je prižgala luč. Zazdelo se mu je nenadoma, da je v gneči na krovu zagledal očeta obraz. Iztrgal se je stari Joni in se preril med ljudmi prav do stopnic, ki so jih zdaj položili z ladje na pomol. Počasi so stopili nanje izmučeni mornarji, mladi ogoreli fantje in možje in so iztegovali v pozdrav roke materam in otrokom, ki so jih s solznimi očmi pričakovali na pomolu.

Že so prihajali zadnji — in Andrejčku se ulijajo solze: Očeta ni med njimi... Prikrije si obraz z dlanmi, omahne k jekleni vrvi in bridko zahteti... V njegovem malem srcu zazija praznina, nenadoma se začuti tako zapuščenega — zdaj je ostal sam, čisto sam in tako daleč in med tujimi ljudmi... Še stari Joni silijo solze v oči.

"Zakaj jočeš?" ga prime zdajci za roke star ogorel mornar, ki je pravkar stopil z ladje.

Andrejček pogleda v tuje mornarje, ta pa mu pravi:

"Glej, glej, kaj nisi ti našega kurjača sin? Ali ne? Gorjančev si — ha, kaj pa jočeš?"

"Za očetom..." pravi ihto Andrejček.

"Kaj — ga ne vidiš?" se mu nasmehne oni in pokaže z mišičasto roko na krov: Andrejčku se hipoma zjasni obraz in iz njegovega drobne grla se izvije radosten križ:

"Oče!"

Oče stoji na krovu, tu se razgovarja z nekim gospodom in samim kapitanom ladje... Minuto kasneje stopi pred Andrejčka, objame ga in poljubi vprito vseh ljudi. Potem stisne roko še stari Joni, nato pa hitro odidejo vsi trije proti staremu delu mesta.

Tu je pripovedoval oče, kako je bilo ono noč, kako so divjali viharji, lomili jambore in metali potnike v razbesnele valove. Pravil je, kako so ječali mladi fantje in molili postarni možje.

"Kurjača Marka," je dejal, "je vrgel sunek med stroje — še črnil ni več."

O, tudi na morju se gode strašne stvari, tudi tam je bela žena doma. Seveda, kjer je življenje — tam je smrt; tako je v belih mestih, v zelenih gorah in na valovih morja — povsod...

Še to in ono je pripovedoval oče in Andrejček je nemo gledal predse. In če se oče nekega dne ne vrne več? je pomislil s strahom.

No, pa se ni zgodilo nič hudega in dnevi so bežali hitreje in hitreje. Minili so tedni in meseci, o, že leto bo kmalu naokoli in vse gre po sreči, po veliki sreči, da.

In tako je prešlo leto in je teklo drugo, že drugo leto. Oče je prihajal v stari del mesta vsak četrti dan. Bil je zadovoljen, a truden od prečutih noči, ki jih je preživljal ob strojih in trupu ladje, globoko pod vodo. In ko je včasih prešteval denar, je videl Andrejček, da ima na rokah velike žulje. Potem je prišel nekoč dan, svetel dan, ko je oče nenadoma rekel:

"Na spomlad si zgradiva svojo hiško... Vse sem že natančno premislil. Če bova varčevala še nekaj mesecev, si niti dolga ne bova nakopala."

Kakor v sanjah je poslušal Andrejček te besede. Molče je gledal predse, strmel v očeta in ponavljal: Hišo si bova zgradila! Svojo hišo! Ravno streho bo imela...

"Da, da," se mu je nasmehnil oče.

Kaj takega! Andrejček ni spal vso noč: Hišo, svojo hišo bova imela...

Od tega časa je prešlo spet mnogo dni. Oče je kupil ob morju nekaj sveta, najel nekaj delavcev in tam sta pričela graditi kamenito hišo. Četvero

Razni mali oglasi

\$50.00 ZASTONJ

Ako mi poveste nekoga, ki ima dobro karo na predaj. Ali pa jaz kupim vašo karo in vam dam \$50.00 v gotovini.

PHONE SEELEY 0607
Po 6. uri P. M. pa JUNIPER 7810.

ŠIVILJA za popraviljanje oblek, dobra plača, stalno delo, pridni takoj, 3345 Lawrence.

IZKUŠEN KROJAČ za ženske sukne in obleke, ročno in strojno šivanje. Dobra plača, stalno delo. 3345 Lawrence.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

DELO DOBE

HIŠNICE

"JANITRESSES"

Ženske za čiščenje

Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure zvečer.

Vojno nalujna industrija.

Rabimo tudi pomočnice v jedilnici

VPRAŠAJTE pri:

ILLINOIS BELL

TELEPHONE

COMPANY

"EMPLOYMENT OFFICE"

ZA ŽENSKO

Street Floor

309 W. Washington

Street

TISKARNA S.N.P.J.

— sprejema vas —

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, čamike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

... Cene zmernne, usliko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-58 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois

TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$6.00 za eno letno naročnino. Ker vsi člani plačujejo pri assosmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00 Za Chicago in okolice je \$7.50

1 tednik in \$4.00 1 tednik in \$6.30

2 tednika in \$8.00 2 tednika in \$10.10

3 tednike in \$12.00 3 tednike in \$15.90

4 tednike in \$16.00 4 tednike in \$20.70

5 tednikov in \$20.00 5 tednikov in \$25.50

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v platu in si naročite Prosveto. List, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2857 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. družina \$

Naslov

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. Čl. družina \$

3. Čl. družina \$

4. Čl. družina \$

5. Čl. družina \$

Mesto Država

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

BARAKE

Adam Milkovič

(Nadaljevanje.)

Ob obali poletavajo galebi, kakor beli čolnčki se vozijo po valovih in v tihi večer šepetajo oljčni in oranžni gaji.

Kakor sanje so taki trenutki, lepe sanje, ki so se prikadle v žalostno dušo, da za hip prižgo v nji luč lepote, pozabljenja.

Osmi dan je odšel oče prvič na ladjo. Oblečen je bil v modro obleko. Take obleke imajo tudi drugi kurjači na ladjah. Od tistega časa se je vračal vsak četrti dan z ladjo v pristanišče.

Zmeraj je prišel ob isti uri. Andrejček ga je vselej pričakoval v pristanišču. Tu je posedal po nizkem stebrovju, kamor so privezovali ladje in je gledal v daljo. In če je zagledal v meglini sivini ladjo, je rekel: Zdaj prihaja oče! Potem je stopil prav na kraj pomola in je v nestrpnem pričakovanju štel minute, ko bodo vrgli z ladje tiste dolge jeklene vrvi okoli železnih stebrov.

"Koga pričakuješ?" so ga vpraševali prve dni nasači in drugi, ki so postajali iz dneva v dan po pristanišču.

"Očeta," je dejal on. "Moj oče je kurjač!"

Da veste — kurjač! je mislil sam pri sebi. Potem ga ni vprašal nihče več. Vedeli so: On — čaka očeta, vsak četrti dan ga čaka — tistega košenega človeka v modri obleki. Ke stopi z ladje, se zmeraj nasmeje. Potem gresta natanko vselej po isti poti okoli skladišča in dalje gori po stopnicah nekam v stari del mesta...

V tem delu mesta, ki mu pravijo meščani Kamenj grad, sta imela stanovanje v ozki hiši, zgrajeni iz velikih sklesanih kamnov. Bila je neometana in ravno streho je imela. Stara gospodinja Jona jima je kuhala, šivala perilo in kramljala z njima ob dolgih večerih. Pravil ji je oče o svojih in Jona o krajih ob morju. In če ni bilo očeta, če je bil daleč na odprtem morju, je pripovedovala povesti Andrejčku samemu. O bajnih gra-

dovih je pripovedovala, ki so jih videli nekoč mornarji na dnu morja, pa o strahotnih zvreh